

Schuilplaats

LINDA JANSMA

Schuilplaats

DE CRIME COMPAGNIE

CRÈME DE LA CRIME

© 2013 De Crime Compagnie en Linda Jansma
Omslagontwerp Cunera Joosten
Boekverzorging Michiel Niesen, ZetProducties, Haarlem
Foto omslag © Caryn Drexel / arcangel-images.com

ISBN 978 94 6109 105 5

NUR 330

Meer informatie over De Crime Compagnie op www.crimecompagnie.nl

‘From the very first moment I saw you,
I knew our love would be so strong.’

Meat Loaf, *More Than You Deserve*

Dit verhaal is deels gebaseerd op ware gebeurtenissen

De traptree kraakte. Het klonk alsof er een dikke eik omver ging, en met zijn voet op de tree – de derde van boven – bleef hij staan, bewegingloos. Zijn ogen schoten eerst omhoog en vervolgens over zijn schouder naar beneden en terwijl hij zijn hart in zijn oren hoorde bonzen, hield hij zijn adem in. Vanuit de keuken klonken stemmen, maar uit niets bleek dat iemand het geluid had opgemerkt.

Langzaam liet hij de lucht weer uit zijn longen ontsnappen. Stomeling die hij was. Dat vervloekte gekraak had alles kunnen verpesten. Hij klemde zijn kiezen stevig op elkaar om moed te verzamelen en zette toen voorzichtig zijn voet op de volgende tree.

Twee tellen later was hij op de overloop en keek de gang in die voor hem lag. Hij moest nog steeds oppassen. De vloeren waren oud; er waren nog meer plekken die kraakten als een idioot. Uiterst behoedzaam schuifelde hij voetje voor voetje richting de slaapkamers en bleef staan voor de eerste deur aan de linkerkant. Zachtjes duwde hij hem open en gluurde naar binnen. Het was donker in de kamer, maar niet donker genoeg om het bed in de verste hoek te kunnen missen. Een ledikantje. Er lag een kind in, diep in slaap, zich van geen kwaad bewust, al helemaal niet van het feit dat er een vreemde in de deuropening stond. Zijn ogen verplaatsten zich langs de planken aan de muur, gevuld met knuffels, die zich vaag aftekenden in het halfduister. Hier moest hij niet zijn. Verkeerde kamer.

Voorzichtig sloot hij de deur en sloop naar de andere kant van de gang, waar twee deuren waren. Hij opende de linker en blikte ook hier om de hoek. De kamer was minder donker dan de andere, door een klein lampje dat in het stopcontact was gestoken en dat de ruimte in een zwak lichtschijnsel hulde. Hij zag het meteen: de wieg.

Bingo.

Hij luisterde geconcentreerd of hij wat hoorde, beneden, of in de

andere slaapkamers, maar alles bleef stil. Mooi. Niemand had hem opgemerkt. Nu was het belangrijk dat hij straks net zo geruisloos verdween als dat hij gekomen was. Doelgericht liep hij de kamer in tot vlak naast het wiegje. Hij wierp een blik op de baby en onwillekeurig staarde hij naar het gave gezichtje, de gesloten oogjes en de zachtroze lipjes. Klein. Onschuldig. Hij fronste zijn wenkbrauwen en gromde geërgerd. Niet belangrijk. Het moest nu eenmaal gebeuren. De cirkel moest zich sluiten. En dat kon alleen via de baby.

Met weloverwogen bewegingen verzamelde hij wat kleertjes van de commode, propte die samen met een dekentje in de sporttas aan zijn arm en draaide zich vervolgens weer naar de wieg.

Laatste stap.

Vastberaden tilde hij de baby omhoog en keek enkele seconden naar het kleine lichaampje dat hij vasthield. Zo klein. Zo... zo breekbaar... Nee! Daar mocht hij niet aan denken! Hij blokkeerde zijn gedachten, richtte zich alleen nog maar op de wetenschap dat hij deed wat hij doen moest. Het was tijd om er een einde aan te maken. Definitief.

Eén

Dinsdag 31 januari 2012, 14.29 uur

Moeizaam duw ik het overvolle winkelwagentje de supermarkt uit. Als de glazen deuren achter me dichtschuiven slaak ik een diepe zucht en sluit heel even mijn ogen. Lieve meid, die Tjitske, maar ze kan kletsen als een oud wijf. En zie er maar eens onderuit te komen als ze eenmaal op dreef is. Dat lukt niemand, ook mij niet, met het gevolg dat ik ruim een kwartier heb verloren. Alleen maar tijdens het afrekenen. Het is onvoorstelbaar hoe ze zo kan kakelen en geen enkele fout maakt tijdens het scannen van de artikelen.

Ik werp een blik op mijn horloge en besef dat ik wel mag opschieten. Over drie kwartier moet ik weer op het schoolplein staan om de kinderen te halen en het liefst heb ik dan deze boodschappen al thuis opgeborgen. Op het moment dat ik de kleine parkeerplaats voor de Coop-supermarkt op loop, zie ik minuscule vlokjes vallen. Ook dat nog. Ik kijk naar de licht- en donkergrijs geschaakte lucht boven me. Als het maar niet doorzet. Sneeuw kan ik missen als kiespijn. Kou is geen probleem, wat mij betreft vriest het twintig graden, als er maar geen neerslag bij komt.

Onder het lopen vis ik moeizaam mijn sleutels uit mijn jaszak en ontgrendel op afstand alvast de portieren van mijn auto. Haastig open ik even later de achterdeuren en trek twee rode boodschappenkratjes naar me toe.

‘Kin ik helpe?’

De stem klinkt zo onverwachts, dat ik van schrik bijna een kuip-

je boter uit mijn handen laat vallen. Maar ik hoef niet op te kijken om te weten wie het is. De stem herken ik uit duizenden.

‘Nee, dank je, Posthumus,’ zeg ik bits, terwijl ik stug doorga met het overladen van de boodschappen. Eigenlijk hoop ik tegen beter weten in dat hij nu afdruipt, maar dat doet hij niet. Posthumus, of eigenlijk Lieuwe Posthumus, staat er namelijk niet om bekend dat hij aan één woord genoeg heeft. Vanuit mijn ooghoek zie ik hem met zijn heup tegen mijn auto leunen en een pakje sigaretten uit zijn jaszak halen.

‘Ha jo ek fjoer?’ vraagt hij na een poosje, een sigaret tussen twee vingers omhooghoudend.

Nu kijk ik wel naar hem op. Ik zie zijn fletsblauwe ogen die me bijna brutaal aanstaren, en zijn mond, waarvan hij één hoek lichtjes optrekt tot een flauwe grijns. De verweerde huid van zijn gezicht vertoont de eerste sporen van ouderdom, maar eerlijkheidshalve moet ik toegeven dat dat hem niet misstaat. In combinatie met zijn dikke bos blonde haar is hij misschien zelfs wel knap te noemen. Al zal ik de laatste zijn die dat hardop zou beweren. Daarvoor hebben we een te slechte verstandhouding.

‘Ik rook niet,’ zeg ik bij wijze van antwoord, terwijl ik mijn blik afwend en me richt op het in het krat zetten van negen pakken melk.

Hij zwijgt en kijkt toe hoe ik de rest van de boodschappen in mijn auto laad, voordat hij uiteindelijk een aansteker uit de zak van zijn vale jeans haalt en zijn sigaret opsteekt. Hoezo, zoeken naar iets om een gesprek te beginnen?

Ook ik zeg niets meer en nadat ik de achterdeuren van mijn auto gesloten heb, druk ik op de vergrendeling en loop terug naar de supermarkt om het winkelwagentje weg te brengen. Misschien dat hij opgehoepeld is als ik weer terugkom.

Binnen zie ik dat er nog steeds een rij staat bij de kassa waar Tjitske achter zit. Niet verwonderlijk, want zoals altijd is ze in rap Fries een heel verhaal aan het vertellen tegen de klant die zojuist nog achter me in de rij stond. Haar schelle stem ratelt, terwijl ze op

z'n elfdertigst de boodschappen over de scanner schuift. Als ze mij ziet, staakt ze haar bezigheden en roept: 'It is de suvere wierheid, dochs frou Goslinga?'

Verstoord kijk ik haar kant op. Waarom moet ze mij nou weer bij het gesprek betrekken? Ik heb hier geen tijd voor. Heel even wil ik doen alsof ik haar niet gehoord heb, maar het is al te laat. Iedereen bij de kassa, vier vrouwen en een klein meisje, hebben hun blik inmiddels op mij gevestigd en wachten op antwoord.

'Wat?' vraag ik, iets meer kortaf dan ik eigenlijk bedoel.

'Dat Posthumus is weromkommen, fansels!'

Iets vertelt me dat ze het over heel iets anders hadden dan Lieuwe Posthumus die weer terug is. Misschien is het de blik van Nelleke, de vrouw van Jelmer Ritskes, de wijkagent van Holwerd, die me dat doet denken. Zij is tenslotte de eerste die zou weten dat Posthumus weer in het dorp is. En bij haar blijft nooit iets lang geheim, vooral niet als ze in de rij staat bij de kassa van de enige supermarkt in Holwerd.

'Dat lijkt mij wel,' zeg ik uiteindelijk. Ik wijs naar de glazen schuifdeuren en vervolg: 'Zoals jullie vast al gezien hebben hangt hij buiten rond.'

Bijna allemaal tegelijk kijken ze nu door de deuren naar het parkeerterrein. Ik zie Tjitske haar mond alweer open doen om wat te zeggen, maar ik wacht er niet op. Snel trek ik het muntje uit het winkelwagentje en haast me de Coop uit. Als ik langs het fietsenrek naar mijn auto loop, zie ik dat Posthumus zich verplaatst heeft en nu met zijn rug tegen de muur van de supermarkt geleund staat. Hij neemt een stevige trek van zijn sigaret en staart naar me. Onafgebroken.

*

's Avonds na het eten haal ik een mand met schoon wasgoed uit de deel om op te vouwen. Eigenlijk had ik dat vanmiddag nog willen doen, maar Mart was weer vreselijk overactief geweest, wat

tenslotte had geresulteerd in een val van de trap. Aan tranen geen gebrek natuurlijk, waardoor ik uiteindelijk een halfuur met een nog nasnikkend kind op de bank heb gezeten. Tegelijkertijd kregen Fay en Timo ruzie over het tijdstip waarop Fay haar vioollessen studeerde. De enigen die ik niet hoorde was de tweeling. Maar dat kon ook niet anders. Simon was zoals altijd weer op stap. Vogels kijken op de dijk. En Marinka lag waar ze het liefste lag: tussen de geiten in het hooi. Met een boek.

In de grote woonkeuken stort ik de mand leeg op de lange, eikenhouten eettafel en trek glimlachend een T-shirt uit de stapel. In dit gezin is geen dag hetzelfde. Altijd gebeurt er wel iets, altijd klinkt er geschreeuw van kinderstemmen, of is er ruzie om een kleinigheid. En ik zou het voor geen goud willen missen. Ondanks dat het niet onze eigen kinderen zijn.

Zes hebben we er nu. Zes pleegkinderen. Via Jeugdzorg zijn ze bij ons terechtgekomen, omdat ze niet meer bij hun biologische ouders konden wonen. Negentien jaar geleden heeft de eerste zijn intrede in ons gezin gedaan en de laatste is hier vier jaar terug geplaatst. Ze hadden allemaal hun rugzakje, een verleden waar ze ook niet om gevraagd hebben, waardoor ze soms moeilijk handelbaar waren. En stuk voor stuk zochten ze continu grenzen op. Van onze regels, onze dagelijkse gang van zaken, van elkaar. In combinatie met onze eigen twee kinderen, Cris en Anna, die beiden inmiddels al op zichzelf wonen, leidde dat soms tot hevige conflicten. Maar in de loop van de jaren hebben we geleerd daarmee om te gaan en inmiddels kan wel gezegd worden dat de kinderen hun plekje gevonden hebben in het gezin, al is het dan surrogaat. Allemaal.

Op eentje na.

Achter me hoor ik de deur naar de deel dichtslaan. 'It friest dat it ongelet,' zegt Han, terwijl hij stevig in zijn handen wrijft. 'Al het drinkwater was bevroren. Zélf s binnen.'

'Het begon vanmiddag een beetje te sneeuwen,' zeg ik, zonder op te kijken van mijn vouwwerk. 'Maar het zette niet door.'

‘Maar goed ook,’ mompelt Han. ‘Vriezen moet het. En niet sneeuwen. Anders komt het er dit jaar weer niet van.’

Ik glimlach. Zoals bijna elke geboren Fries is Han een verwoed schaatsers. Al dagenlang houdt hij de weerberichten in de gaten, juicht als de temperatuur nog verder daalt en moppert als het kwik weer oploopt. Sneeuw zou de aangroei van het ijs belemmeren en daarmee de kans op een Elfstedentocht drastisch verlagen. Voor een liefhebber als Han, die het liefst elk jaar die tocht zou rijden, kan het dus niet koud genoeg zijn. Dat weet ik al vanaf de eerste dag dat ik hem leerde kennen, tijdens de ijzelramp in 1987. Ik was uitgegleden op de ruim drieënhalve centimeter ijs dat op de stoepen lag en hij was het die me oprapte. Mijn gevloek over de kou en het ijs probeerde hij al lachend goed te praten, al weet ik niet meer precies wat hij allemaal zei, omdat zijn ijsblauwe ogen me totaal betoverden zodra hij me aankeek. Ik viel als een blok voor de grote Fries met zijn ruwe gebruikte huid, zijn grove handen en zijn donkere krullende haar. Ruim een jaar later waren we getrouwd.

‘It giet oan,’ zeg ik beslist. ‘Het is er koud genoeg voor.’ Ik trek de laatste handdoeken naar me toe en terwijl ik ze opvouw, vervolg ik: ‘Ze zoeken al slaappleatsen.’

Han snuift. ‘Veel te voorbarig. Laten ze eerst maar eens wachten tot het ijs dik genoeg is. De poldergemalen zijn vandaag pas stilgezet. Wat denken ze nou? Dat de boel over twee dagen sterk genoeg is om duizenden mensen te houden?’ Hij schudt meewarig zijn hoofd. ‘Laarje. Koffie?’ vraagt hij er direct achteraan.

Ik knik en grinnik om Hans wisseling tussen het Fries en het Nederlands. Het liefst spreken we alleen Fries met elkaar, maar omdat we van mening zijn dat we de kinderen beter Nederlandstalig opvoeden, hebben we lang geleden besloten voornamelijk Nederlands met elkaar te praten. Soms echter, vooral als we met z’n tweeën zijn, steekt toch het Fries de kop weer op en praten we onwillekeurig in een mengelmoes van Fries en Nederlands. Af en toe vraag ik me af hoe hij dat op school doet. Hij is al jaren direc-

teur van de Ploos van Amstelskoalle, de Protestants-Christelijke Basisschool in Holwerd, waar ze tweetalig onderwijs krijgen: in het Fries en in het Nederlands. Gooit hij daar ook alles zo door elkaar? Hij geeft dan wel geen les meer, maar toch. Ik vermoed dat hij hoofdzakelijk Fries tegen de kinderen praat.

‘Was Marinka in de deel?’ vraag ik.

‘Ze heeft me geholpen met het voeren van de dieren,’ zegt Han. ‘Volgens mij is ze nu in haar kamer.’

Natuurlijk. Met een boek. Opnieuw glimlach ik even en zeg dan: ‘Fay en Timo hadden weer ruzie vanmiddag.’ Ik pak de opgevouwen was van tafel en leg het in de nu lege mand. ‘We moeten toch echt een oplossing vinden.’

‘Die is heel simpel,’ reageert Han. ‘Als Ilja van kamer wisselt met Fay, dan zit ze een stuk verder bij Timo vandaan. En Ilja is toch de hele dag op z’n werk.’

‘Makkelijk gezegd,’ zeg ik, ‘maar je weet hoe Fay is. Timo heeft last van haar, dus vindt ze dat hij maar moet verhuizen.’

Han zet een beker koffie voor me op tafel en gaat tegenover me zitten. ‘En Timo wil natuurlijk ook niet van kamer ruilen?’

Mijn zwijgen zegt hem genoeg. ‘Nou ja, één van de twee zal toch moeten verkassen. Of ik moet er nóg een kamer bijbouwen.’

‘Dan mag je die wel vér achter de stallen neerzetten,’ zeg ik lachend. Ik neem een slok van mijn koffie en vervolg: ‘Nee, ik denk dat je gelijk hebt en dat van kamers wisselen de slimste oplossing is.’ En denkend aan Fays Braziliaanse temperament: ‘Anders zie ik mezelf straks nog met Timo op de spoedeisende hulp zitten.’

‘Ach, in september gaat Fay toch op kamers,’ vergoelijkt Han.

‘Moet ze wel slagen voor het toelatingsexamen,’ help ik hem herinneren. ‘Ze mag dan haar havodiploma al zo goed als in haar zak hebben, het Prins Claus Conservatorium stelt hoge eisen, vooral aan het technische niveau.’

‘Komt goed,’ zegt Han. Zijn ogen schitteren en ik weet dat hij gelijk heeft. Fay kan uitzonderlijk goed vioolspelen. Al in het eerste jaar dat ze les had, ze was toen vier, zei haar leraar dat ze de

dingen snel oppikte. Veel sneller dan haar leeftijdgenootjes en dat bleek ook wel. Binnen twee jaar beheerste ze zelfs de hoge posities en speelde ze alle vioolconcerten van Bach. Vanaf haar tiende bezoekt ze de Zwolse Vioolacademie en bereidt ze zich onder het toezienend oog van Adriaan Stoet voor op de toelating tot het conservatorium in Groningen.

‘Echt,’ gaat Han verder. ‘Geloof me nou maar.’

Mijn gedachten gaan ineens terug naar vier jaar geleden. Toen had hij dat ook gezegd. Komt allemaal goed. Maar het wás niet goed gekomen. Het was zelfs gruwelijk misgegaan. En nu... nu was hij weer...

‘Wist je dat Lieuwe terug is?’ vraag ik.

‘Lieuwe? Lieuwe Posthumus?’

Ik knik. ‘Hij stond buiten bij de Coop.’

Han werpt me een peilende blik toe. ‘Hij heeft toch geen stennis gemaakt, hè?’

‘Nee nee,’ zeg ik snel.

Hij heeft me alleen de hele tijd onheilspellend staan aanstaren.

‘Echt niet?’ dringt Han aan.

‘Nee, hoezo?’ Het klinkt kribbiger dan ik bedoel.

‘Ik zie aan je gezicht dat er iets is gebeurd.’

Ik staar hem aan. Zijn blauwe ogen laten die van mij niet los, zodat ik even niet weet hoe ik moet reageren. Uiteindelijk zet ik met een klap mijn lege beker neer en sta op. ‘Dat heb je dan verkeerd gezien,’ zeg ik kortaf. Ik pak de mand met wasgoed van de tafel en draai me van hem weg.

‘Mayke...’

Bij de deur blijf ik staan.

‘Als Lieuwe je benadert over...’ Hij breekt zijn zin af alsof hij weigert uit te spreken wat hij eigenlijk wil zeggen, en vervolgt dan: ‘Als hij je benadert, dan vertel je me dat toch wel, hè?’

Ik klem mijn kiezen op elkaar en hou heel even mijn adem in.

Niet áls, Johannes, maar wannéér.

‘Natuurlijk,’ zeg ik dan.